

Streszczenie rozprawy doktorskiej

pt. Pozycja prawna użytkownicy w prawie patentowym

W prawie patentowym przewidziano uregulowania określające sytuację prawną tzw. użytkownicy, tj. użytkownika uprzedniego oraz użytkownika późniejszego. Prawa przyznane użytkownikom stanowią ograniczenia patentu, czyli przewidziane przez ustawę przypadki, w których możliwe jest korzystanie przez osobę trzecią z opatentowanego wynalazku bez naruszania patentu.

Użytkownikiem uprzednim jest osoba, która w dobrej wierze korzystała z wynalazku w dacie pierwszeństwa dla cudzego zgłoszenia obejmującego taki wynalazek (art. 71 ustawy – Prawo własności przemysłowej, „pwp”). Z kolei użytkownikiem późniejszym jest osoba, która w dobrej wierze uzyskała prawo do korzystania z wynalazku objętego cudzym prawem do uzyskania patentu (wynikające z patentu albo licencji uzyskanych od osoby nieuprawnionej), a następnie utraciła je ze względu na to, że udzielony patent został przeniesiony na rzecz osoby rzeczywiście uprawnionej (art. 75 pwp).

Uregulowania zawarte w art. 71 i 75 pwp zapewniają użytkownikom możliwość dalszego korzystania z wynalazku w swoim przedsiębiorstwie w zakresie, w jakim korzystali oni z niego dotychczas; użytkownikowi uprzedniemu – bezpłatnie, natomiast użytkownikowi późniejszemu z zastrzeżeniem obowiązku uiszczenia uprawnionemu ustalonego wynagrodzenia. Prawa użytkownicy uprzednich i późniejszych mogą zostać przeniesione na inną osobę tylko łącznie z przedsiębiorstwem. Użytkownicy uprzedni i późniejsi podlegają ochronie ze względu na podobne aksjologiczne założenia, czyli potrzebę zabezpieczenia inwestycji dokonanych przez nich w dobrej wierze. Samo określenie „użytkownik” stanowi termin ustawowy wykorzystywany od 1924 r. w literaturze oraz orzecznictwie. Problematyka sytuacji prawnej użytkownicy nie doczekała się do tej pory szerszego opracowania.

W pracy ustalono, że na tle innych ograniczeń patentu uprawnienia użytkownicy wyróżniają się tym, że w orzecznictwie i doktrynie uznaje się je za prawa podmiotowe. Okoliczność ta uzasadniała dokonanie pogłębionej cywilnoprawnej charakterystyki sytuacji użytkownicy, co stanowiło zasadniczy problem naukowy podjęty w rozprawie. Analiza przedstawiona w rozprawie, oparta na metodzie dogmatyczno-prawnej, historycznej i prawnoporównawczej, pozwoliła na scharakteryzowanie sytuacji prawnej użytkownicy w kontekście definicji prawa podmiotowego, a przede wszystkim

ustalenie, że przyznano im prawa podmiotowe o charakterze względnym, niestanowiące wierzytelności, a zarazem cechujące się rozszerzoną skutecznością.

Dla ustalenia przesłanek powstania praw użytkownicy oraz treści i zakresu przyznanych im praw w pracy dokonano analizy szeregu instytucji prawa własności intelektualnej, w tym przedmiotowego zakresu patentu, pojęcia korzystania z wynalazku czy też pojęcia ograniczeń patentu.

Ochronę użytkowników przewidziano także w znakomitej większości obcego ustawodawstwa patentowego. Zasadnicze warunki udzielenia ochrony użytkownikom oraz zakres przyznanych im uprawnień w poszczególnych porządkach prawnych innych krajów są wysoce podobne, nawet jeśli porównywane uregulowania dotyczące ochrony użytkowników różnią się stopniem szczegółowości.

W pracy uwzględniono także zagadnienia prawnoprocesowe dotyczące ochrony użytkowników. Ustalono, że postępowanie o stwierdzenie prawa korzystania z wynalazku w sytuacjach określonych w art. 71 i 75 pwp (wymienione w art. 284 pkt 7 pwp) należy do kategorii powództw o ustalenie. Jego materialnoprawną podstawę powinien stanowić art. 189 kpc. Podstawą wpisu praw użytkowników do rejestru patentowego może być nie tylko wyrok ustalający prawa użytkowników, ale także każde rozstrzygnięcie, w którym stwierdzono spełnienie przesłanek nabycia praw użytkowników.